

have; og Væerne ere altsaa i mange Tilfælde mindre værd, end de skulle være. I det Sogn, hvor jeg tidligere boede, havde vi en overmaade dygtig Præst, som udførte sin Gjerning paa en smuk og dygtig Maade, en paalidelig Mand, som havde en vis Følelse over for Smaafolk, og jeg er vis paa, at dersom vi kunde undersøge denne Præsts Bøger, vilde der i dem findes mange Restancer for flere Mars fra fattige Folk, som ikke have kunnet betale Tienden. Det er saaledes et Afdrag i Præstens Løn, idet han mister noget. Ud anden Vej mister han ogsaa noget af sin Løn, idet der er nogle, som kunne betale, men ikke ville. Præsten har da været ked af, at skulle indsende Restanceliste paa nogle Potter Korn eller mere, og han gaar derved glip af noget af sin Løn. Tienden er altsaa en dårlig Betalingsmaade, og det er urimeligt, at vore Præster fremdeles skulle blive ved at modtage deres Løn i nogle faa Potter Korn eller noget større Maal. Det er, som sagt, urimeligt, og ikke længere tidsparende, at han skal lide under de Klæmper, der fremkomme derved. Tilmed medfører det, som jeg her har fremstillet det, i flere Tilfælde Tab for mange af Præsterne derved, at de faa dårlige Væer, dårligt Maal og stundom slet intet, hvor der er fattige Jordhold. Det er den ene Del af Lønnen, og heraf miste Præsterne ubetinget noget. Den anden Del bestaar i det, han skal tjene som Jordbruger. Er det rimeligt, efter det Fremskridt, der her i Landet er gjort paa Landbrugets Omraade, at tro, at Nutidens Præster kunne være dygtige Jordbrugere? Jeg skal ikke tale om de ældre Præster, som havde deres Afstamningsforhold med Herremændene, og bleve opdragne i Studiehøjskolen, eller i et og andet paa Landbrugets Omraade, de vare i Grunden mere praktiske end Nutidens Præster, som ere opdragne paa en anden Maade. Disse komme ud fra Undervisningsanstalterne med udmærket gode Kundskaber, men kun med lidt Forstand paa, hvad det er at være Jordbruger. De Herrer vide jo nok, at for at være en ordentlig Jordbruger skal man selv være paa Jærde fra tidlig Morgen til sildig Aften; man skal selv forstaa sig paa, om Folkene faa meget i rette Tid, faa Arbejdet udført paa rette Maade, og det vilde være for meget at forlange, at Præsterne skulde være i Stand til at udføre dette og i det hele drive Jordbruget saaledes, at de kunne faa nogen Indtægt af Avlingen. De have derfor heller ikke her den fulde Indtægt. Det er ogsaa urimeligt, at disse, de bedste Gaarde rundt om i Sognene, der lige saa vel

som enhver anden Gaard kræve Forstand paa Landbruget, for at der kan bringes noget ud af Jorden, drives saaledes, som det nu sker. Der skal dertil nogen Kunst, nogen Kundskab saa vel som til alt andet. Nutidens Agerbrug kræver Kundskab, for at man skal kunne faa noget ud af det. Naar den højtærede Minister her sagde, at det vilde være et Nationaltab at sælge, afhænde og udstykke disse Præstegaarde til andet Brug, siger jeg dertil: Nej, det er tværtimod et Nationaltab, om vi lade disse Jorder ligge hen. Hvis man gaar ud omkring i Landets Kommuner for at se, hvor stort et Udbytte Præsterne have faaet af deres Gaarde, hvis man gaar ud og ser deres Bøger efter, for at se, hvad de have tjent ved Agerbruget, er der ikke nogen Tvivl om, at Udbyttet for mange vil være Nul, ja for mange endnu mindre. Der er flere Præster, og jeg kender enkelte, som ere blevne fattige derved. Jeg kender saaledes en Præst, der overtog en stor Præstegaard og satte sig i stor Gæld for at faa Besætning og Avling bragt til Veje; han troede nemlig, han kunde finde ud af at drive sin Gaard, men efter nogle faa Mars Forløb havde Præsten sat det til, som Familie og Venner havde givet ham, for at han kunde blive Jordbruger. Han skyndte sig bort derfra saa snart som muligt, og jeg er vis paa, at dersom vi kunde faa Præsterne's Bøger at se, vilde man finde, at det er et Nationaltab, at disse Jorder ligge hen; thi det er urimeligt at forlange, at Præsterne skulle tjene deres Løn som Jordbrugere, og derfor er det rigtigt, at vi gaa ind paa Forslaget. Det glæder mig, at den ærede Minister paa dette Punkt er med og mener, at det kan være til Nytte, at disse Jorder blive udstykkede til smaa Landbrug, og jeg er vis paa, at der kan fødes mange, mange Familier mere derpaa, naar de komme under god Spadefkultur og under den Dykningsmaade, som vore dygtige, smaa Agerbrugere faa godt forstaa. Det er altsaa noget, der er givet, det er kendt over det hele Land, at det er en absolut forældet Maade, Præsterne lønnes paa, og det er derfor rigtigt, at man gaar over til at bestemme en Centralløn. Jeg hørte netop, at det var Ministerens Onke, at der blev en saadan Centralløn, og det er ogsaa det Forslaget figter paa, at de maa faa en bestemt Løn, saa de fra den ene Marsdag til den anden kunne beregne, hvad de have. Paa den nuværende Maade kunne de ikke beregne det; det er meget lidt, det kunne gøre Regning paa, og det staar i hvert Fald ikke i Forhold til det, de have ventet sig. Naar vi ere enige om det — og det